

FAMILIEVOORSTELLING

meesterverteller

Edwin Rutten in

*'Mozart...
je zal maar een
wonderkind zijn'*

*Live gespeeld
door: Camerata Piccola*

Voorstelling in Theater Markant Uden

Groep: 3-4

Dinsdag 8 november 2011

Educatief materiaal C-basis: muziek & erfgoed 2011-2012 / Stichting C.

Inhoud:

Voorwoord	3
Les 1. Wat is een wonderkind	4-5
Les 2. Mozart, een wonderkind (+ extra info over Mozart voor leerkrachten)	6-12
Les 3. De pruikentijd	13-16
Les 4. De voorstelling	17-20
Les 5. Verwerking	21-24
Colofon	25

Voorwoord

Onderstaande lessen horen bij de voorstelling voor de groepen 3 en 4 "Mozart... je zal maar een wonderkind zijn" die op 8 november 2011 in ons theater zal plaatsvinden.

De lessen bevatten een uitgebreid aanbod van activiteiten. Met nadruk wijzen wij erop dat hieruit een KEUZE gemaakt kan worden en dat we er niet van uitgaan dat elke leerkracht alle activiteiten in zijn of haar klas uitvoert.

Wel vragen we je vriendelijk om een aantal begrippen van te voren aan de kinderen duidelijk te maken:

- Wat is een wonderkind?
- Wat bedoelen we met klassieke muziek?
- Wie was Mozart?

Het lesmateriaal en de verwijzingen naar muziekstukken zijn terug te vinden op:
www.stichtingc.nl

Wij wensen jullie een onvergetelijke voorstelling toe!

Lindsey Kanters Theater markant
Dorry Arts Stichting C

Les 1

Wat is een wonderkind?

Als wonderkind wordt in het algemeen een kind beschouwd, dat op enig gebied van kunst, wetenschap of sport op jonge tot zeer jonge leeftijd in het algemeen publiekelijk heeft aangetoond over bijzondere vermogens te beschikken, die men bij een dergelijke leeftijd nog niet zou verwachten. ...

Inleiding:

Bekijken filmpje Andre van Duin; lied wonderkind:

<http://www.youtube.com/watch?v=1-76WEEMPhg>

Lied Wonderkind

La lalalalalalala lalalalalalala lalala lalala lalalala-lalalalalala

Oh, weet je wat het is, ik ben een heel bijzonder kind
Ze noemen mij ook wel een wonderkind
Ik zong al liedjes in de wieg
Je moet niet denken dat ik lieg
En later, in de kleuterklas,
Toen ik nog maar een peuter was,
Toen zong ik al een aria
En allerhande faria
En daarom sta ik nu in dit fluwelen pak
M'n vriendjes vinden mij een zak
Ik ben een wonderkind, woh, een wonderkind
En dat is wat ik, woh, zo bedonderd vind.

La lalalalalalala lalalalalalala lalala lalala lalalala-lalalalalala

Weet je wat een wonderkind nou alle dagen ondervind
Je bent de hele dag een wonderkind
Ze staan al voor je in de rij
Zo heb je nooit een daggie vrij
En alle jongens mogen fijn
De hele middag buiten zijn
Die mogen spelen
Terwijl ik sta te kwelen
En met dit gekke lied, een kraagje om m'n keel
Sta ik voor joker op 't toneel
Ik ben een wonderkind, woh, een wonderkind
En dat is wat ik, woh, zo bedonderd vind.

La lalalalalalala lalalalalalala lalala lalala lalalala-lalalalalala

Ik sta voor idioot, ik zit volkomen in de boot
Ik schaam me rot en ik verveel me dood
Dit is de aller laatste keer
Ik gooi het bijltje er bij neer
Dit is voor mij de laatste maal

Dan ga ik lekker aan de haal
Ik hou niet van die tamtam
Krijg allemaal het rambam
En ook voor mijn part allemaal het heen en weer
Dit is de aller, aller laatste keer
Ik heb 'r balen van, o, ik heb er balen van
Want ik vind er echt, who-a, geen donder van.
Ik ben een wonderkind, woh, een wonderkind
En dat is wat ik, woh, zo bedonderd vind.

La lalalalalalala lalalalalalala lalala lalala lalalala-lalalalalala

Kern:

kringgesprek:

Toelichting term wonderkind

Wie kent er voorbeelden van wonderkinderen in je buurt???

Wanneer vind jij iemand een wonderkind

Filmpjes kijken:

Voorbeelden van wonderkinderen:

Een muzikale tweeling: prachtig filmpje van klokhuis:

<http://player.omroep.nl/?afIID=5784726>

Een Australisch meisje dat prachtig kan schilderen (filmpje is Engels gesproken):

<http://paranormaal.blog.nl/general/2011/06/06/4-jarig-kunstenares-een-wonderkind-of-nieuwetijdskind>

Vier jaar oud en dan al vergeleken worden met Pablo Picasso. Wie droomt daar als kunstenaar niet van. De kleuter Aelita Andre kon nog eerder schilderen dan lopen. De Australische heeft zelfs al exposities op haar naam staan. Is dit meisje een wonderkind? In Australië is ze al een erkend kunstenaar en nu gaat ze ook al over de grens met haar kunstwerken. Recent opende ze haar eerste expositie in Manhattan, New York en eerder verkocht ze haar beste kunstwerk aan een verzamelaar in Hong Kong voor een stordige \$24.000! Wanneer je haar ziet, is het gewoon een kleine meid van vier jaar, maar wanneer ze schildert lijkt het een volwassen iemand. Volgens de galeriehouder in New York schildert ze met precisie en heeft ze er echt verstand van. Haar ouders zijn ook beide kunstenaars, dus misschien zit het ook wel gewoon in haar genen en is ze een wonderkind omdat ze al zo vroeg talent heeft.

Afsluiting:

Tekst wonderkind bekijken;

zijn de dingen die door Andre worden genoemd ook echt bijzonder?

Liedje aanleren.

Les 2

Mozart, een wonderkind

Inleiding:

Filmpjes bekijken op het digitale schoolbord:

http://www.schooltv.nl/beeldbank/clip/20060223_mozart01

Letterlijke tekst van de clip:

Altijd is kortjakje ziek. Je had het misschien niet verwacht maar de melodie is door een wereldberoemde componist lang geleden al bedacht.

Wolfgang Amadeus Mozart

Hij werd geboren in 1756 in de Oostenrijkse stad Salzburg. Mozart was een wonderkind, toen hij 5 jaar was speelde hij al zijn eerste muziek. Het duurde niet lang voordat hij heel beroemd werd. Hij speelde piano, viool en klavecimbel. In zijn leven heeft Mozart heel veel muziek geschreven. De klassieke muziek, zoals de muziek van Mozart is muziek die vol zit met allerlei gevoelens. Dit is bijvoorbeeld droevig. Kun jij de andere gevoelens raden? Wolfgang Amadeus Mozart is in 1791 gestorven.

En:

http://www.schooltv.nl/beeldbank/clip/20110608_mozart01

Letterlijke tekst uit de clip:

Dit is muziek van Evanescence die goed geluisterd heeft naar Wolfgang Amadeus Mozart. En dit is hoe Mozart het bedoeld heeft. Mozart, een muzikaal wonderkind, componeert al muziek op zijn vijfde. Hij speelt fantastisch viool en piano. En al gauw treedt hij op in heel Europa voor vorsten en vorstinnen. Mozart maakt muziek voor iedereen. Zijn melodieën liggen goed in het gehoor zodat je ze snel kunt nazingen. En zijn muziek zit vol gevoelens. Hij componeert geen noot teveel, maar met iedere noot weet hij de mens in het hart te raken. Wolfgang geniet van zijn succes, verdient veel geld, maar geeft het nog harder uit. Wanneer later het applaus minder wordt en het publiek steeds vaker wegblijft, trekt Mozart zich terug om alleen nog maar te componeren. Hij blijft geld uitgeven en zijn schulden nemen alleen maar toe. Aan het einde van zijn leven keren de waardering en het enthousiasme voor zijn muziek terug. Maar zijn schulden kan hij niet afbetalen. Op 5 december 1791 wordt Mozart op een Kerkhof in Wenen in een graf gelegd samen met anderen die geen begrafenis kunnen betalen. Nog altijd vinden miljoenen mensen over de hele wereld zijn muziek prachtig en is hij een inspiratie voor jonge componisten.

Kern:

Computeropdrachten:

Bekijken van de site over Mozart, kinderen gaan zelf aan de slag en maken een keuze wat ze willen bekijken.

<http://www.kinderpleinen.nl/showPlein.php?plnId=193>

Afsluiting:

Kleurplaat Mozart;

Welk wonderkind kan deze het mooiste inkleuren?! Zet ondertussen wat muziek van Mozart op. Bijvoorbeeld: 'Niet denken maar dansen' van de band krijgt kinderen.

www.stichtingc.nl

Extra achtergrondinformatie voor de leerkrachten:

Mozart was een wonderkind. Hij componeerde al toen hij 5 was, en maakte zijn eerste concerttournee toen hij 6 was. Hij werd snel heel beroemd.

Eerst kreeg Mozart goede banen en was hij heel populair. Hij componeerde veel en gaf concerten. Helaas was hij geen goede zakenman; zijn populariteit zakte af en zijn geld raakte op. Toen hij (heel jong) stierf is hij arm begraven.

Nu is Mozart een van de meest bekende klassieke componisten. Veel fantasieverhalen zijn ontstaan rond zijn dood - bijvoorbeeld dat hij vergiftigd zou zijn door zijn "vijand" Salieri. Waarschijnlijk is hij overleden aan een chronisch infectie die hij al als kind zou hebben opgelopen.

Als je meer wilt weten...

Wolfgang Amadeus Mozart werd geboren in Salzburg, Oostenrijk in 1756. Al voor zijn vierde, was het duidelijk dat hij een bijzonder talent was. Hij had zo'n uitstekend muzikaal geheugen en bijzonder gehoor voor muziek, dat zijn vader Leopold (die zelf violist en componist was) besloot om de jonge Wolfgang klavecimbellessen te laten geven. Zijn reputatie als muzikaal wonderkind groeide vanaf het begin heel snel. Op zijn vijfde was hij al bezig met componeren; op zijn zesde kon hij al zo goed pianospelen dat Leopold de twee kinderen, Wolfgang en zijn zuster Maria Anna, meenam op een demonstratietournee naar Wenen.

Vanaf die tijd gaf Mozart overal concerten en schreef ook zelf muziek. Hij was als jongen al heel beroemd; mensen waren sprakeloos van bewondering voor zijn talent. Hij speelde naast piano ook nog viool en klavecimbel. Hij schreef stukken voor piano, oratoria, symfonieën en opera's. Zijn eerste grote opera, de *Mitridate*, werd uitgevoerd in Milaan in 1770 (hij was toen nog pas veertien jaar oud!). Men vond de opera zo goed dat Mozart vergeleken werd met Händel.

Toen Mozart vijftien was, werd hij aangesteld als kapelmeester bij het orkest van de Aartsbisschop van Salzburg. Helaas kon Mozart niet goed overweg met de heel strenge Aartsbisschop. De relatie werd zo slecht dat hij in 1781 deze goede baan opgaf. Hij trok naar Wenen, tegen de wens van zijn vader.

Mozart was Vrijmetselaar (een soort filosofische club voor volwassenen); hij werd op 14 december 1784 door de Weense Loge 'Zur Wohltätigkeit' tot Leerling-vrijmetselaar ingewijd. Ergens in 1786 moet hij tot Meester zijn verheven. Hij schreef speciale muziek voor de Loge. Sporen van vrijmetselaarswijsheden en gebruiken vind je in de opera *Die Zauberflöte* (de Toverfluit).

Aanvankelijk ging het Mozart in Wenen heel goed. Hij was zeer populair als musicus en componist, en zijn eerste opera, *Die Entführung aus dem Serail*, was een groot succes. Hij trouwde met Constanze Weber. Alles zag er goed uit, ook door het succes van zijn opera's. Maar Mozart was helaas geen goede zakenman. Ondanks het feit dat hij met de opera *Don Giovanni* veel succes had in Praag raakte hij, nadat hij weer terug was in Wenen, in geldnood. De volgende tien jaar was hij niet meer zo populair, soms was hij gewoon arm en moest hij pianoles geven om te kunnen leven. Vrienden hielpen hem

ook met geld. In 1788 stopte hij met zijn publieke voorstellingen, en gaf hij de voorkeur aan componeren. Zijn geluk is nooit teruggedraaid en toen hij in 1791 overleed, werd hij begraven in een armen mensengraf.

Mozart was pas 34 toen hij stierf. In zijn korte leven componeerde hij meer dan 600 werken, waaronder 21 stukken voor toneel of opera, 15 missen, meer dan 50 symfonieën, 25 pianoconcerten, 12 vioolconcerten, 27 concert-arias, 17 pianosonates, 26 strijkkwartetten, en nog veel meer.

Het Requiem (Dodenmis), gecomponeerd niet zo lang voor zijn eigen dood - Mozart had zelf al het idee dat hij het werk voor zichzelf schreef - geldt samen met Bach's *Mattheus Passion* als voorbeeld voor de mooiste vocale muziek. Zijn laatste opera *Die Zauberflöte* betekende voor Mozart een nieuwe doorbraak en was zelfs in zijn eigen tijd al een zeer groot succes. Zijn vele missen en andere kerkmuziek, vooral het Requiem, zijn nog steeds zeer populair, en worden veel uitgevoerd door RBO Sinfonia.

Mozart als mens

1. Jeugd

Leopold Mozart, de vader van Wolfgang Amadeus, werd in november 1719 geboren als zoon van een Augsburgs boekbinder. Zijn familie leefde daar al meer dan 200 jaar. Hij bleef in Augsburg tot 1737, toen hij naar Salzburg ging om filosofie en rechten te studeren. Dat lukte hem goed, maar toch maakte hij deze studie niet af. Hij koos er voor om als musicus-kamerdienaar in dienst te treden van een kanunnik, een Rooms-Katholieke geestelijke, van het kathedraalkapittel. In 1743 werd hij violist aan de Salzburgse Hofkapelle en kort daarna werd hij aangesteld tot vioolleraar aan de koorschool. Opklimmend kwam hij aan het aartsbisschoppelijk hof te Salzburg en bracht het in 1763 tot vice-Kapellmeister.

In 1747 trouwde hij met Anna Maria Pertl, dochter van een hoger stadsambtenaar van het nabijgelegen St. Gilgen. Samen kregen zij zeven kinderen, waarvan maar twee de eerste paar jaren overleefden: Maria Anna, bijgenaamd "Nannerl" en het jongste kind, Wolfgang Amadeus. Over hem zal het verder voornaam gaan.

Wolfgang Amadeus, die ik voortaan zal afkorten met Wolfgang, werd op 27 januari 1756 te Salzburg geboren. Zijn doopnamen waren: Joannes Chrysostomus Wolfgangus Theophilus. Dat laatste is in het Latijn Amadeus. Hij bleek een wonderkind te zijn, net als zijn zus Maria Anna, bijgenaamd "Nannerl". Verder zal ik haar ook met haar bijnaam noemen. Leopold, Wolfgangs vader, leidde hem op. Op vijfjarige leeftijd begon hij te componeren. In 1762 gingen Amadeus en Nannerl op concertreizen met hun vader naar München en Wenen, omdat zij ook zo'n virtuositeit hadden op toetsinstrumenten. Nannerl was ook een wonderkind. Over de reizen later nog meer, dus ook veel over zijn jeugd.

Mozarts moeder, Anna Maria, was geen bijzonder slim persoon. Ze kon amper lezen of schrijven en had weinig inspraak in belangrijke gezinszaken. Het was niet zo dat Leopold haar negeerde. Hij had haar ook lief. Toch speelde ze duidelijk een tweede rol. Vader Leopold concentreerde zich geheel op Wolfgang en op Nannerl niet zoveel. Leopold geloofde dat Wolfgang een door God gegeven talent had, hij was een goddelijk wonder. Nannerl niet dan? Dit was een negatieve eigenschap van Leopold. Toen verscheidene kinderen van zijn huisbaas aan de pokken leden, zocht hij een andere woning, zonder iets te vinden. Toen trok hij tijdelijk bij een vriend in, de vrouwen achterlatend.

2. Volwassenheid

Wolfgang groeide langzaam naar de volwassenheid. Mozart werd eigenwijzer en wilde meer zijn eigen weg gaan. Hij negeerde zijn vaders raad vaak. In 1769 werd Wolfgang benoemd tot concertmeester aan het aartsbisschoppelijk hof van Salzburg. Het niveau van Salzburgse hofmuziek en de gespannen verhouding met zijn werkgever benauwden Mozart hoe langer hoe meer. In 1781 nam hij ontslag en werd hij zelfstandig musicus in Wenen.

Tijdens een reis door Duitsland en Frankrijk werd Wolfgang voor het eerst verliefd op de zangeres Aloysia Weber in Mannheim. Die wees hem gauw af. Later, in 1782, trouwde hij met Constanze Weber, de zus van Aloysia. Hij kreeg zes kinderen, met als jongste een zoon die net als Wolfgang zelf Wolfgang Amadeus heette. De zoon werd componist, pianist en koordirigent. Het staat bekend dat Constanze, Wolfgang's vrouw, geen goede huisvrouw was. Hier zijn allerlei meningen over. Die zal ik maar in het midden laten. In ieder geval bekende Wolfgang wel zijn liefde voor haar. Dat is in brieven te lezen. Wolfgang werd in 1787 in Wenen benoemd tot kamermusicus en kamercomponist van de keizer.

In 1791 werd Wolfgang in Wenen benoemd tot adjunct-kapelmeester aan de Stephansdom.

Wolfgang's gezondheid begon af te zakken. Op zijn sterfbed werkte hij aan het Requiem, waarvoor hij de opdracht had gekregen. Dit heeft hij niet afgekregen. Een goede leerling van Wolfgang, Franz Xaver Süssmayr, voltooide het Requiem. Op 5 december 1791 overleed Wolfgang. Zijn stoffelijk overschot werd bijgezet in een armengraf, waarvan de juiste plaats al na korte tijd niet meer bepaald kon worden.

3. Karakter en uiterlijk

Wolfgang staat bekend als knap, levendig, charmant en welgemanierd. Tenminste, zo werd hij beschreven door de componist Hasse. Door iemand anders, Friedrich Melchior Grimm, werd hij zo beschreven: 'Men zou eindeloos kunnen praten over dit unieke fenomeen. Bovendien is hij een van de beminlijkste schepsels die men zich kan inbeelden, geestig en schrander in alles wat hij zegt en doet, met al de charme en bevalligheid van zijn leeftijd.' Nannerl, Wolfgang's zus, vond dat Wolfgang's uiterlijk blijvende littekens vertoonde van de pokken, die hij in 1767 had gehad.

Wolfgang was een klein iemand die vaak ziek was. Hij was tener, bleek en had veel blond haar, waar hij erg trots op was. Mozart droeg geen pruik. Mozart liet zijn haar poederen, wat in die tijd in de mode was. Zijn vader droeg nog wel een pruik, want hij was van de oude generatie.

Wolfgang ging met zijn jeugdige vrolijkheid en bijzondere talent vrij nauw met vorsten en andere mensen van hoge standen om. Zo kroop hij op zesjarige leeftijd in 1762 op de schoot van de Oostenrijkse keizerin Maria Theresia.

Bij officiële gelegenheden droeg Wolfgang een lila pakje met een vestje met gouden versieringen. Dit had de aartshertog Maximiliaan hem geschonken.

Een paar jaar later werd hij goed behandeld door kerkvorsten, kardinalen en zelfs de paus.

Wolfgang's taalgebruik was niet altijd even netjes. Het was om eerlijk te zijn een beetje boers en onbehouwen. Ook waren hij en zijn familie niet vies van wat platte moppen. Dit was typisch voor de Salzburgers.

Wolfgang's gemoedstoestand kon van het ene op het andere ogenblik omslaan van muzikale inspiratie naar gedragingen op een ongepaste wijze. Een vreemd contrast dus.

4. Reizen

In zijn leven heeft Wolfgang veel reizen gemaakt. Ook een groot deel van zijn jeugd heeft hij reizend doorgebracht.

Wolfgang reisde in gehuurde rijtuigen of in postkoetsen. Bij iedere plaats waar hij stopte, werd van hem verwacht dat hij wat zou spelen op het klavier, op de viool of op het plaatselijk orgel.

Ik denk dat het niet nodig is om de reizen precies in details te vertellen. Daar zul je weinig van onthouden. Het is nutteloos alle halteplaatsen te noemen, te vertellen wie ze allemaal ontmoetten, etc. Mijn bedoeling is om een beetje een indruk te geven hoe de reizen verliepen.

De reizen begonnen toen Wolfgang en Nannerl een grote speelervaring hadden (waaronder ook improviseren) op toetsinstrumenten. Wolfgang en Nannerl gingen met hun vader op reis naar München en Wenen.

Daarna begonnen de grote Europese reis door Duitsland, de Zuidelijke Nederlanden, Frankrijk, Engeland, de Noordelijke Nederlanden en Zwitserland. Wolfgang trad veel op met zijn vader en zus. Op deze reis begon Wolfgang met het componeren van symfonieën en vocale muziek.

Na dit gingen ze in drietal naar Wenen, waar hij de komische opera *La finta semplice*, het zangspel *Bastien und Bastienne* en zijn eerste mis schreef.

Daarna ging hij van 1769 tot 1771 de eerste van zijn drie reizen naar Italië ondernemen, waarop hij zijn eerste strijkkwartet schreef. Ook nam hij lessen bij de muziekgeleerde en componist Padre Martini. In Rome kreeg Wolfgang het *Misere* van Allegri te horen, wat hij na een keer horen uit het hoofd moest opschrijven. Deze compositie mocht namelijk niet buiten de Sixtijnse Kapel worden verbreid.

De tweede Italiaanse reis in 1771 had als voornaamste doel in Milaan de opera *Ascanio in Alba* op te voeren, de laatste Italiaanse reis, van 1772-1773 o.a. voor de premiere van de opera *Lucio Silla*. Wolfgang probeerde tevergeefs een baan bij de groothertog van Toscane te krijgen.

Tijdens een reis door Duitsland en Frankrijk in 1777-1779 leerde Wolfgang het beroemde Mannheimer orkest kennen. Ook ontmoette hij daar Aloysia Weber, zijn eerste grote liefde.

Teruggekeerd in Salzburg werd Wolfgang hoforganist.

Wolfgang ontbrak het aan zakelijk instinct en hij raakte in ernstige financiële moeilijkheden. Die probeerde hij op te lossen door drie reizen.

De eerste reis was in 1789 en ging door Leipzig en Berlijn. In Leipzig bestudeerde hij de muziek van Bach nader.

In 1790 was de tweede reis, met als voornaamste doel Frankfurt, waar Leopold II tot keizer werd gekroond en Wolfgang een concert gaf.

De derde reis was in 1791 en ging naar Praag.

Dit was ongeveer het einde van zijn reizen. Ook overleed hij in 1791.

5. Ziekten

Wolfgang heeft in zijn leven veel ziekten gehad. Hij had geen hele sterke gezondheid.

De ernstigste waren onder andere acut gewrichtsreuma, waar hij in begin januari 1763 aan leed, kort na de terugkeer van de familie Mozart in Salzburg. Van gewrichtsreuma heeft hij nog veel meer aanvallen gehad, zijn hele leven door.

In Parijs heeft hij plotseling hevige keelpijn en angina gehad, waardoor hij bijna stikte. Na vier dagen was dit weer hersteld.

Bijna een maand lang heeft hij tyfus gehad in Den Haag. Dit was van 15 november 1765 tot ca. 12 december.

Zoals ik al eerder genoemd heb, heeft hij ook pokken gehad.

Hij is ook zwaar ziek geweest in november 1783. Hij kreeg toen een aderlating.

Zijn laatste ziekte was de ziekte die zijn dood veroorzaakte. Er is niet precies bekend welke ziekte dat was. Wolfgang was misselijk en nam voortdurend geneesmiddelen. Hij was bleek en verdrietig. Hij heeft waarschijnlijk op de rand van een zenuwinzinking gestaan, wat ook te zien is aan zijn werkschema van voorgaande werken.

In oktober zei Wolfgang eens tegen zijn vrouw Constanze dat hij dacht dat hij vergiftigd was.

Wolfgang kreeg pijn in de lenden en had grote lusteloosheid. Wolfgang's schoonzus Sophie Haibel maakte een nachthemd dat van voren kon worden aangetrokken.

Wolfgang kon zich namelijk door het zwellen niet meer omkeren. In een van de laatste dagen zei Wolfgang: 'Ik heb de smaak van de dood op mijn tong.' Tegen de avond kwam de arts langs en behandelde Wolfgang.

Omstreeks een uur in de morgen op maandag 5 december 1791 overleed Wolfgang Amadeus Mozart. In het overlijdensregister is na te gaan dat hij 'hoge militaire koorts' had. De doodsoorzaak is niet precies bekend.

Les 3

De pruikentijd

Inleiding:

Filmpje Samson en Gert over de pruikentijd:

<http://www.youtube.com/watch?v=wqHj4PSgYmk&feature=related>

Kringgesprek:

Mozart leefde in de pruikentijd.

Bespreek met de leerlingen de haardracht ten tijde van de 17de en 18de eeuw en laat hen een foto van bv Mozart zien.

-Hoe zien de pruiken eruit?

-Droegen toen alle mensen een pruik? (alleen de rijke mensen)

-Waarom droegen de mensen pruiken? (Hygiëne was niet wat het nu was. Door een pruik te dragen zagen de mensen er verzorgd uit)

Bespreek de haarmode van nu met de leerlingen en verwijst ook naar personen die zij kennen met een bijzonder kapsel. Bv. Lady Gaga, Amy Winehouse... Bekijk enkele foto's op het digitale schoolbord

Kern:

Knutselen:

Pruiken maken:

VOORBEELDEN PRUIKEN IN MOZARTSTIJL:

Materialen:

Een stuk broekspijp welke om het hoofd past.
Repen stof van bijv. oud t-shirt, vitrage, tule.
Verschillende dingen ter decoratie zoals
bloemetjes, lintjes enz.

Deze pruik wordt gemaakt zonder te lijmen of te nieten.

Materialen:

een stuk broekspijp welke om het het hoofd
past als basis. Spijkerbroek, stoffen broek, legging.
Repen van plastic zakken.

Deze pruik wordt gemaakt zonder te lijmen of te nieten.

Materialen:

Oude panty's als basis. Hiermee zijn talloze
vormen te maken.
Als versiering kunnen allerlei materialen worden
verwerkt zoals stof, lintjes, touwtjes, oude
fietsbanden, plastic zakken, enz.

Deze pruikenworkshops zijn bedoeld voor leerlingen uit groep 3 en 4 van het Primair Onderwijs.

Pruiken worden gemaakt van afvalmateriaal om o.a. de kosten te drukken. Er is veel materiaal aanwezig maar leerkrachten kunnen zelf ook alvast materiaal verzamelen voor de workshop en voor de les in de klas.

Zonder lijm of gevaarlijke nietjes zijn deze pruiken te maken door alleen te knopen. Met behulp van dubbelzijdig plakband kan hier en daar iets bevestigd worden.

Er zijn prachtige voorbeelden van pruiken te zien op internet. Leuk om inspiratie op te doen maar vwb materialen zijn deze pruiken niet betaalbaar. Het is juist de uitdaging en bevordering van creativiteit om materiaal te ontdekken wat weinig of niets kost.

Misschien is er toch een klein budget om iets van glitters of andere versieringen aan te schaffen maar het is niet noodzakelijk.

Om het niet op Carnaval te laten lijken is een witte basis neutraal.

Als extra kan er dmv decoratie kleur aan toegevoegd worden.

Materialen om te verzamelen: broekspijpen welke passen op het hoofd, oude panty's, stof, vitrage, t-shirts, wc rollen, plastic zakken, veertjes, natuurlijke materialen en alles wat je tegenkomt wat bruikbaar kan zijn.

Afsluiting:

Foto's maken:

De pruiken en het theater:

Stuur voor 9 november: 1 gezamenlijke klassenfoto naar: lkanters@theatermarkant.nl en breng 1 pruik per klas naar het theater.

Hiervan wordt een tentoonstelling gemaakt die de kinderen zien als ze naar het theater komen!!!

Voor de leerkrachten is er een workshop pruiken maken!!!! Maandag 17 en donderdag 20 oktober van 16.00 tot 17.30 (zie hiervoor rooster stichting C.)

Extra knutselopdrachten:

1. Maak je eigen pruikengezicht:

Knip een gezicht uit een tijdschrift, plak het op karton en voorzie het van een nieuwe, andere haardracht.

Rond de uitsnijding kunnen de leerlingen versieren met draadjes etc. en achteraf kunnen ze hun kunstwerk voor hun gezicht houden. (ogen uitknippen??) Dit levert ook leuke resultaten op.

2. Maak je eigen piano:

Materiaal:

- schoendoos
- schaar en lijm
- witte en zwarte verf
- viltstiften, verf, papier... om de piano te versieren

Klassengesprek rond oude piano's en klavecimbels die vroeger prachtig versierd werden. Nu kopen we een piano in de winkel. Vroeger werd deze op maat gemaakt en helemaal op vraag van de klant versierd. Laat de leerlingen hiervan enkele foto's zien.

Opdracht:

De leerlingen mogen hun eigen piano maken.

Ga als volgt te werk:

- a) knip het deksel van de schoendoos in twee zodat het grootste deel kan openklappen en als vleugel kan dienen en het kleinste deel kan vastgeplakt worden aan de doos en kan dienst doen als klavier
- b) maak het deksel aan één lange zijde vast. Nu kan de vleugel open en dicht.
- c) het klavier maak je door witte en zwarte strepen te schilderen op het vaste gedeelte van het deksel.
- d) de piano is klaar en kan gepersonaliseerd (versierd) worden!
- e) je kunt nog een stokje bevestigen onder de vleugel zodat deze mooi open blijft staan.
- f) Extra: Je kan de leerlingen draadjes of elastiekjes laten vastmaken in hun 'piano' (in de lengte). Zo ziet hun instrument er nog 'echter' uit. De leerlingen kunnen hun 'snaren' bevestigen door gaatjes te maken in hun doos en de draadjes of elastiekjes vast te knopen.

Tijdens het werken kan er pianomuziek opgezet worden in de klas om helemaal in de sfeer te blijven!

Les 4

De voorstelling

Zie voor rooster: www.stichtingc.nl

Inleiding:

Kringgesprek over het gedrag in het theater:

Theatervoorbereiding

Om de kinderen voor te bereiden op de voorstelling en ze nieuwsgierig te maken naar theater,

kunt u in een kringgesprek de volgende vragen aan de orde stellen.

- Wie is er wel eens naar een voorstelling geweest?
- Waar vond die voorstelling plaats? Op school? In de schouwburg? In de openlucht?
- Hoe was dat? Wat kun je erover vertellen?
- Is het anders dan televisie of de bioscoop? Hoe dan?
- Droegen de acteurs kostuums? Waarom doen ze dat?
- Wat is een decor? Is er altijd een decor?

Vertel zelf iets over een voorstelling die u ooit gezien hebt. Denk ook aan concerten, straattheater, musicals, poppenkast, etc.

Praat met de kinderen over de theateretiquette. Hoe luister en kijk je naar een voorstelling?

Wat zijn de spelregels?

Om een voorstelling tot een succes te maken, is het belangrijk om de verwachtingen van het publiek en de uitvoerende op elkaar af te stemmen. Een vertelvoorstelling is namelijk geen toneelstuk, musical of filmvertoning. Er is alleen een verteller/acteur. De instrumenten die hij tot zijn beschikking heeft, zijn slechts zijn stem, zijn gebaren, de woorden en zijn gezichtsuitdrukkingen. Daarnaast zijn er de muzikanten die de verbale taal van de acteur ondersteunen en versterken met hun eigen muzikale taal. Het spreekt vanzelf dat stilte en aandacht van het publiek erg belangrijk zijn voor een verteller, maar ook voor het publiek zelf. De leerlingen moeten hun eigen verbeelding gebruiken terwijl ze het verhaal horen. De beelden, geluiden en gevoelens moeten de kans krijgen in hun hoofd te ontstaan. Eigenlijk maken ze dus zelf de voorstelling voor een grootdeel in hun eigen hoofd.

Over het kijken naar een voorstelling:

Kinderen moeten vaak nog vertrouwd raken met het kijken naar een voorstelling. Een voorstelling is 'live' en wordt dus gemaakt waar je bij bent. Het gedrag van het publiek is van invloed op de kwaliteit van de voorstelling. Kinderen zijn allemaal wel vertrouwd met televisie kijken. Daarom is het aardig om eens te zien wat het verschil is tussen tv kijken en het bijwonen van een voorstelling.

Kijken naar een voorstelling

- de voorstelling wordt gemaakt waar je bij bent
- je kunt het geluid niet harder of zachter zetten
- je kunt de voorstelling niet zomaar stop zetten
 - het speelt zich af in een speciale ruimte
- er zijn ook onbekende mensen bij die ernaar kijken
- er zijn speciale voorzieningen nodig (bijvoorbeeld licht en geluid)
- je zit niet altijd op de eerste rang

- lopen, praten, eten en schuifelen stoort
- na een voorstelling klapt de kijker om de artiest(en) te bedanken; hoe mooier de voorstelling des te langer duurt het applaus

Televisie kijken

- het televisieprogramma is al af als je ernaar kijkt
- je kunt het geluid harder of zachter zetten
- je kunt de televisie uitzetten wanneer je wilt
- het speelt zich af in de huiskamer
- er zijn alleen bekende mensen bij die meekijken
- er zijn geen speciale voorzieningen nodig
- je zit net zo dichtbij als je zelf wilt
- je kunt lopen, snoepen of praten zonder het televisieprogramma te storen, alleen de mensen die ook kijken hebben er misschien last van
- na een televisieprogramma geef je geen applaus, want de programmamakers horen of zien je toch niet

Kern 1 : *Zelf spelen*

Hieronder volgen enkele suggesties waarmee je de leerling kunt laten ervaren hoe het is om een gebeurtenis of een verhaal met eigen woorden te vertellen of spelen. Ze zullen hierbij merken hoe belangrijk concentratie en verbeelding zijn! De leerlingen kunnen in groepjes of in een centrale setting aan elkaar vertellen.

- Laat de leerlingen vertellen wat ze in het eerste half uur hebben gedaan, nadat ze zijn opgestaan.
- De leerlingen bekijken hun schoenen. Laat hen vertellen waar deze schoenen in hun korte of lange (schoenen)leven zoal zijn geweest.
- De leerlingen bekijken hun handen. Laat hen vertellen wat hun handen die dag hebben meegemaakt.
- Lees een (kort) verhaal voor. De leerlingen maken een duidelijke, grote tekening van een belangrijk moment uit het verhaal. Laat enkele leerlingen bij die tekening met eigen woorden vertellen wat er te zien is en wat er op dat moment gebeurt.
- Laat de leerlingen een eigen toneelstukje spelen over een bepaalde situatie of gebeurtenis.

Kern 2: Het bezoek (tijdens de voorstelling)

Theatergedrag

Maak de kinderen er op attent dat *het theatergezelschap* het erg op prijs stelt wanneer het publiek zich aan bepaalde gedragscodes houdt. Maak hierover goede afspraken met de kinderen. Denk er zelf aan dat je op een strategische plaats gaat zitten en leerlingen die iets meer aandacht nodig hebben bij je in de buurt houdt.

- Zorg dat iedereen voor aanvang van de voorstelling naar de wc is geweest. Tijdens de voorstelling mag er niet heen en weer gelopen worden, dat leidt de spelers en de andere kinderen af. Noodgevallen daargelaten natuurlijk.
- Het publiek moet tijdens de voorstelling zo weinig mogelijk 'aanwezig' zijn. Dus je moet niet kletsen met elkaar, of bijvoorbeeld aan elkaars haar frunniken, of het klittenband van je schoenen los en dicht doen enz. Artiesten zien niet graag een voorstelling in het publiek.
- Er mag natuurlijk wel gereageerd worden op de voorstelling als iets je erg raakt. Het verhaal kan je ontroeren, het kan spannend zijn of heel erg grappig. Al deze emoties mag je beleven en laten zien. Artiesten vinden het fijn als ze zien dat hun spel het publiek pakt.
- Tijdens de voorstelling moeten alle mobiele telefoons uitgeschakeld zijn.

- Omdat boterhamzakjes, snoeppapiertjes of ander verpakkingsmateriaal altijd veel lawaai maken, mag er tijdens de voorstelling niet worden gegeten of gedronken.
- de jassen worden op een daarvoor aangewezen plek neergelegd, per school bij elkaar
- Vertel de groep dat ze misschien nog even moeten wachten op kinderen van andere scholen of omdat het theatergezelschap nog niet helemaal klaar is met de voorbereiding van hun voorstelling.
- Vertel hoe lang de voorstelling zal duren en wat ze daarna zullen gaan doen of waar ze moeten verzamelen.

Edwin Rutten

De inhoud van de voorstelling:

Edwin Rutten neemt jong en oud op kenmerkende grootse en meeslepende wijze mee door het wonderlijke leven van een jong genie: Wolfgang Amadeus Mozart. De voorstelling *Mozart... je zal maar een wonderkind zijn!* is een mengeling van feit en fictie met de wonderbaarlijke muziek van misschien wel de grootste componist ooit.

Begeleid door de magische klanken van Mozarts muziek, gespeeld door het negenkoppige Camerata Piccola, laat Edwin Rutten de kinderen van verbazing hun adem inhouden.

Rutten en Mozart blijken in deze prachtige voorstelling een gouden duo. Een onverdeeld succes dat de kinderen nog lang zal heugen.

Mozart... je zal maar een wonderkind zijn!

Een unieke gelegenheid om kinderen kennis te laten maken met, en te laten genieten van de wereld van de klassieke muziek, die dan opeens cool blijkt te zijn!

Op een rommelmarkt vond Edwin een klein kistje met nog nooit eerder gevonden brieven en dagboeknotities van het wonderkind Wolfgang Amadeus Mozart. Aan de hand van deze aantekeningen en bekende feiten volgen we het bijzondere leven van Wolfgang Amadé totdat het op 5 december 1791 begon te sneeuwen...

We horen over zijn reizen door Europa in een wiebelende koets, hoe hij achteruit praat, over zijn liefdes en over waarom hij housemuziek componeerde. Bijgestaan door Camerata Piccola ontvouwt zich het verhaal van een genie die ook nu nog mensen van verbazing hun adem laat inhouden.

Afsluiting:

Even samen napraten:

- Hoe vond je de voorstelling?
- Wat was het mooist? Wat was niet leuk?
- Zou je de voorstelling aan een vriendje aanraden? Waarom?
- Wat voor soort voorstelling was het? Poppenspel? Toneel? Muziek(theater)? Verteltheater? Of een combinatie?
- Wat is je opgevallen aan het decor? De kostuums? En de spelers?
- Wat was de titel van de voorstelling? Waar ging de voorstelling over?
- Zou je een andere titel kunnen bedenken?
- Vond je Mozart ook echt een wonderkind?
- wat vond je van ons Udens wonderkind??
- Waar speelde de voorstelling zich af? In welke tijd?
- Over wie ging de voorstelling? Was er een hoofdrolspeler?
- Was er een thema? Welke?
- Welke gebeurtenis vond je heel spannend? Grappig? Raar? Verdrietig?
- Zijn er dingen gebeurd of gezegd die je niet hebt begrepen? Is het je later toch nog duidelijk geworden? Hoe dan?
- Heb je door het verhaal nieuwe woorden leren kennen? Welke? Wat is de betekenis ervan?
- Heb je nieuwe beelden in je hoofd gekregen door de voorstelling? Hoe zien die eruit?
- Heb je veel steun gehad aan de muziek bij het begrijpen van het verhaal? En bij het vormen van de beelden?
- Vond je de muziek goed passen bij de sfeer van het verhaal?
- Hoe vond je de pruikentoonstelling??
- welke vond je mooi, welke minder??

Les 5

Verwerking

Inleiding:

Kringgesprek over de voorstelling of indien dit al meteen na de voorstelling is gebeurd, even terugkomen op dit gesprek.

Om de voorstelling nogmaals te beluisteren ga naar de site: www.stichtingc.nl

En beluister de cd: klassiek voor kids Mozart, je zal maar een wonderkind zijn met Edwin Rutten en het Radio Kamerorkest

Kern:

10 verwerkingsopdrachten a.h.v. de meervoudige intelligentie:

De leerkracht bepaalt of dit een individuele, met tweetallen of groepsopdracht is en wie uit welke intelligentie werkt.

Verbaal-Linguïstische intelligentie

Taal: poëzie, spelling, lezen, verhalen

- schrijf iets over de voorstelling
- spreek iets in over de voorstelling
- maak een gedichtje over de voorstelling
- Mozart zoekpuzzel

MOZART

ZOEKPUZZEL

In het diagram zijn de namen van landen, steden en personen verborgen, die met Mozart te maken hebben. De woorden kunnen zowel horizontaal ↔ als verticaal ↓ staan en sommige letters zijn voor twee woorden gebruikt.

Als je alle woorden hebt weggestreept, vormen de overgebleven letters een zin.

D S E B C O L L O R E D O M E
M Ü N C H E N R O E M D E A C
O S O O S T E N R Y K M M R P
O S I G I S M U N D N O I I M
S M T J O S E A P E H Z E E A
P A R Y S H A M S N F A N A R
Y Y D N W H A A A H R R G N I
W E N E N O S D L A A T E T A
O R E E N L G E Z A N N L O A
L I O E L L D U B G K A A I N
F T E K O A V S U R R N N N N
G A I A N N B E R L Y N D E A
A L E R D D N D G V K E A T N
N I M L E O P O L D O R Z T A
G È R T N V E R S A I L L E S

Wolfgang
Amadeus
Mozart
Salzburg
Oostenrijk
Leopold

Nannerl
Sigismund
Frankrijk
München
Wenen
Parijs

Londen
Den Haag
Versailles
Holland
Colloredo
Karl

Berlijn
Süssmayer
Marie Antoinette
Maria Anna
Italië
Engeland

- Logisch-Mathematische intelligentie
logisch denken, cijfers, experimenteren hoeveel kinderen zaten er in de zaal denk je, teken zelf een zaal waarin 300 (diverse aantallen mogelijk) kinderen passen. Zorg wel dat alle rijen mooi even lang zijn etc. Maak 1/3 van de stoelen rood 1/3 blauw en 1/3 groen.
- Visueel-Ruimtelijke intelligentie
tekenen, schilderen, architectuur, vormgeven teken, schilder, iets over de voorstelling

Muziekmandala's

http://www.kidsweb.de/basteln/mandala/musik_mandala/musik_mandala.html

- Muzikaal-Ritmische intelligentie
muziek luisteren, maken, componeren, herkennen

Hieronder vind je enkele links naar websites waarop de kinderen zelfstandig oefeningen en spelletjes kunnen spelen m.b.t. muzikale vorming.

Virtueel keyboard

http://www.bgfl.org/bgfl/custom/resources_ftp/client_ftp/ks2/music/piano/flute.htm

Zoek de juiste toon

http://www.smartboardmusic.org/free_music_games/EN_le_encanta_el_valis.swf

Zoek de juiste noot

http://www.smartboardmusic.org/free_music_games/EN_billar_cromatico-nivel1.swf

Muziek zien

<http://home.hccnet.nl/paul.van.coeverden/sitemap.swf>

- Lichamelijk-Kinesthetische intelligentie
lichamelijke inspanning, knutselen, toneel, dans, knutsel(klei etc) iets over de voorstelling

- bedenk een dans bij de muziek van Mozart

<http://www.orkestkidsite.nl/dbv2/default.asp?uid={46D1AD20-F37F-4C03-B04B-1774A1B3FE67}>

- Naturalistische intelligentie
dieren, planten, verzamelen, ordenen, natuurverschijnselen

-verzamel zoveel mogelijk plaatjes van andere componisten

- verzamel zoveel mogelijk plaatjes van haardrachten en orden ze op kleur.

- Interpersoonlijke intelligentie
zorgen voor mensen, vrienden, leiding geven

Mozart was een wonderkind en zo veel bezig met zijn muziek dat hij geen tijd had voor vriendjes. Zou jij hem een brief willen schrijven?

- Intrapersoonlijke intelligentie
eigen gevoelens, dromen, alleen zijn, fantasieën

Teken/schrijf een fantasieverhaal en zoek er muziek van Mozart bij, waarvan jij vindt dat die er het beste bij past.

Zet een muziekje van Mozart op en probeer op te schrijven wat je daarbij voelt.

Afsluiting:

De resultaten van bovenstaande opdrachten worden aan elkaar (aan andere klassen, aan ouders) gepresenteerd. Ook kan er een mooie Mozartwand worden gemaakt.

Colofon:

Dit educatief materiaal is onderdeel van het C-basis aanbod muziek/erfgoed 2011 en behoort bij de voorstelling:

“Mozart je zal maar een wonderkind zijn” voor groep 3-4
8 november 2011 Theater Markant.

Opdrachtgever: Lindsey Kanters Theater Markant Uden

Ontwikkeling educatief materiaal: Dorry Arts

Met dank aan: Nelleke Kennis CKVU Uden(onderdeel pruiken maken)

Workshops docenten: CKVU

Bemiddeling onderwijs: Stichting C. Uden.

CKVU

Centrum Kunstzinnige Vorming Uden

